

HETI

Etiska riktlinjer

För HUI ansvariga och
Hästvälfärd

Innehåll

Introduktion	2-3
Etiska riktlinjer för HUI ansvariga – den som erbjuder hästunderstödda insatser	4-10
Etiska riktlinjer för hästvälfärd vid hästunderstödda insatser	11-12
Etisk försäkran	13
Appendix och referenser	15-17

Detta dokument skapades som resultat av feedback från HETI's medlemmar under ett öppet forum vid HETI's internationella kongress i Dublin, Irland 2018. Vi lyssnade på våra medlemmar och beslöt att erbjuda ytterligare tid under kongressen för de som var intresserade av att föra diskussionen om

hur vi bäst skulle ta oss an uppgiften. Från detta inledande möte formades ”HETI’s arbetsgrupp för Etiska frågor” bestående av följande engagerade, erfarna och kunniga medlemmar:

Dr Anna Barnfield – Canada

Dr Anita Shkedi – Israel

Dr Alexandra Stergiou – Grekland

Carlos Ganzabal – Spanien

Dna Wells – New Zealand

Gay Lewis – Australien

Harriet Laurie – UK

Roswitha Zink – Österrike (HETI styrelsemedlem)

Roisin Brennan – Irland (HETI office)

Sedan det första mötet har arbetsgruppen arbetat oförtröttligt för att ta fram detta dokument som gruppen önskar skall bilda underlag för etiskt präglad praktiskt arbete för de som erbjuder service inom området människa-häst interaktion.

Riktlinjer för hästvelfärd har tagits fram med hjälp av HETI hästvelfärds kommitté, vilken kommer att vara medlemmarnas stöd i att kunna ta del av hur aktuell och robust forskning bildar grund för hur vi bäst skall kunna sörja för de hästar som arbetar med oss. Detta borgar för att den information vi tillhandahåller grundar sig på forskningsbaserade metoder för hantering, träning och omsorg om hästarna.

Vi vill påpeka att det inte är vår avsikt att ersätta nationella standards för relevanta professioner. utan fastmer komplettera dessa och erbjuda en övergripande etisk guide. Detta dokument är inte avsett att vara statiskt utan kommer att förändras och växa utifrån regelbundet återkommande utvärdering och efter feedback från medlemmar.

På uppdrag av HETI’s styrelse vill vi uttrycka vår djupa tacksamhet till HETI Etiska arbetsgrupp, vilkas hängivenhet, uthållighet och laganda lett fram till detta dokument.

Sanna Mattila Rautiainen

HETI President

HETI Etiska Riktlinjer

1 Översikt

The Federation of Horses in Education and Therapy International AISBL (HETI) är en idéell, icke vinstdrivande organisation bildad 1974, med medlemmar i 45 länder över hela världen.

1.1 Dokumentets syfte

Detta internationella förslag till etiska riktlinjer erbjuder en moralisk kompass, en känsla för vad som är rätt eller fel gentemot professionell praxis och för hästarnas välfärd och för att säkerställa att HETI's ändamål och kärnvärden uttrycks i den professionella insatsen. Det poängterar de professionelles ansvar för arbetet i samspel med hästen inom tex områdena:

Mental hälsa
Fysisk hälsa
Socialt arbete
Utbildning
Personlig utveckling
Välbefinnande
Social inkludering

Listan är inte fullständig och har endast till syfte att differentiera verksamhetsområden som HETI omfattar från allmänna aktiviteter som är inriktade mot rekreation och hästsport. I detta dokument omfattas alla anställda/verksamhetsaktiva i en hästunderstödd verksamhet, faciliterare¹, instruktörer, lärare och terapeuter av begreppet ”HUI-ansvarig”.

1.1 HETI's Ändamål

HETI's ändamål är att stödja världsomfattande samarbete mellan organisationer och individer vilkas syfte är idéellt, vetenskapligt, terapeutiskt och lärande inom hästunderstödda aktiviteter (HUA) och hästunderstödd terapi och lärande (HUT/HUL) genom att tillhandahålla:

A Forskning inom alla frågeställningar relaterade till denna form av rehabilitering och utbildning vare sig det är terapi, sport, eller fritidsaktivitet och dessutom de frågeställningar som direkt eller indirekt relaterar till ändamål specificerade nedan eller till alla andra liknande eller relaterade syften.

B Studier och spridning av resultat av tekniker relaterade till dessa aktiviteter

C Stöd till och uppmuntran av organisationer eller sammanslutningar för att praktisera hästunderstödda insatser (HUT, HUL, HUA) och för att ansluta sig till rekommenderade standards för praxis.

D Stöd och uppmuntran till chefer, idrottsexperter, medicinska och paramedicinska terapeuter samt utbildare att specialisera sig i (HUI) tekniker inom ramen för sina respektive professioner och tjänster

E Utveckla praxis för att tillhandahålla terapeutiska tjänster i form av hästunderstödda insatser²

F Skrivna etiska standards och protokoll för träning som tydligt visar på HETI's kärnvärden och som uttrycks i ett gemensamt språk (1).

¹Faciliterare finns idag inte som begrepp i svensk HUI men i många europeiska och andra länder¹

1.1.2 HETI's Vision

HETI strävar efter att bli den ledande internationella resursen för alla involverade i Hästunderstödda Insatser.

1.1.3 HETI's Kärnvärden

HETI bekänner sig till en kultur av samarbete och engagemang mellan individuella HETI medlemmar såväl som organisationer som arbetar inom fältet. Detta engagemang säkerställer expertis, etik och värdighet, mångfald, fokus och möjligheter till meningsfull forskning.

1.2 HETI Medlemskap, Samtycke och Efterlevnad

HETI's medlemmar förväntas vara lojala med de överbryggande principerna ovan och, när detta är relevant sett till dennes aktuella roll, att följa:

- HETI Etiska Riktlinjer för HUI-ansvariga/Service providers
- HETI Etiska Riktlinjer för Hästvelfärd
- Lokala lagar och föreskrifter

1.3 HETI HUI-ansvarigas³ Etiska Riktlinjer

HUI-ansvariga, oavsett deras egna etiska eller moraliska bakgrund, måste ha en uppövad etisk kompass i sin praktiska professionsutövning. Oavsett man är ideellt engagerad eller betald, primärt fokus måste ligga på klienter, deras familjer, hästar och medarbetare.

HETI har antagit fem grundläggande principer som riktlinjer för HUI-ansvariga, där var och en innehåller flera etiska normer specificerade nedan:

1. Inte skada
2. Respekt
3. Integritet
4. Kompetens
5. Ansvar

Var och en av dessa principer förtydligas på följande sidor för att ge en bild av hur medlemmar skall sträva efter att bete sig i deras dagliga arbete.

³ "Service provider" benämns genomgående HUI-ansvariga i dokumentet

1.3.1 Princip 1: Inte skada

Undvika att göra illa och agera för att förebygga att andra orsakar skada.

OHI-ansvarig förbinder sig att:

- 1 Skapa meningsfulla rutiner för att undvika och förebygga risker för skada som kan orsakas i verksamheten, av personal, frivilliga, andra klienter, besökare, forskare, djur eller övriga närvarande.
- 2 Omedelbart agera för att förebygga obehag/skada, lösa problem och rapportera felaktigheter till verksamhetsansvarig. Obehag/skada kan vara av fysisk, sexuell, känslomässig, psykologisk, ryktesmässig eller materiell (ex stöld/bedrägeri) karaktär.
- 3 Erbjuder tjänster till personer i behov av stöd och service⁴ med avsikt att främja deras möjligheter att uppnå för individen optimal hälsa och utveckling.

1.3.2 Princip 2: Respekt

Respekt definieras som tron på att alla människor och djur har ett eget inneboende och ovillkorligt moraliskt värde och alltid skall behandlas med respekt för deras känslor, önsknings, rättigheter och vanor.

OHI-ansvarig förbinder sig att:

- 1 Respektera rättigheter, värdighet och egenvärde hos alla klienter, personal, vårdnadshavare, frivilliga, besökare och hästar i verksamheten.
- 2 Agera utan att diskriminera utifrån religion, etnicitet, kön, ålder, ras, funktion eller sexuell orientering
- 3 Respektera klienters rätt till självbestämmande och val.

⁴ Personer i behov av stöd och service pga skada, sjukdom eller funktionssvikt, tidsbegränsad eller permanent, dessa benämns "klienter" i detta dokument

4 Erhålla skriftligt samtycke från klienter, vårdnadshavare eller förmyndare för att säkerställa att de förstår och samtycker till föreslagna aktiviteter. Områden som behöver ingå i ett samtyckesdokument bör inkludera:

- a Risker
- b Information om tystnadsplikt
- c Rätt att avbryta samarbetet när som helst
- d Foto, video och ljudupptagningar
- e Observation av tredje part
- f Insatsens syfte, längd och kostnad; till klienter, vårdnadshavare eller förmyndare.
- g Fysisk kontakt

5 Respektera och arbeta i överensstämmelse med människors rätt till sekretess och privatliv.

- a Erbjudna relevanta möjligheter till avskildhet vid aktivitet
- b Upprätthålla en skriven policy för sekretess, öppen för kontroll av verksamheten
- c Informera klienter om alla begränsningar gällande sekretess och privatliv

6 Upprätthålla en arbetsplatskultur som genomsyras av vänlighet och omtanke.

1.3.3 Princip 3: Integritet

Integritet definieras som beteendet att vara ärlig, tillförlitlig och att kompromisslöst tillämpa starka etiska principer och värden.

OHI-ansvarig förbinder sig att:

- 1 Bete sig på ett sätt som inte misskrediterar egen profession eller branschen i stort.
- 2 Vara ärlig och sann om effektiviteten av de insatser som erbjuds samt om relevant forskning som åberopas som stöd
- 3 Behandla andra ärligt och öppet samt respektera och följa professionella åtaganden
- 4 Undvika intressekonflikter som kolliderar med professionellt omdöme och objektivitet
- 5 Undvika dubbla relationer (4) eller att använda sin professionella relation för att utnyttja klienter.

a i situationer där dubbla relationer är oundvikliga skal HUI-ansvarig vidta åtgärder för att skydda klienten och skapa tydliga, relevanta och kulturellt känsliga gränser.(5)

1.3.4 Princip 4: Kompetens

Kompetens definieras som ett kluster av relaterade förmågor, åtaganden, kunskaper, skicklighet och omdöme som gör det möjligt för en person (eller en organisation) att agera effektivt i ett jobb eller i en situation (6).

HUI-ansvariga förbinder sig att:

- 1 Vara ärliga och sanna angående sina kvalifikationer och kompetensområde.
- 2 Erkänna sina begränsningar avseende kunskap, expertis och kapacitet samt bemöda sig om att inte överskrida sina gränser. Agera för att tydliggöra eventuella missuppfattningar angående sin roll eller ansvarsområde.
- 3 Ha formella kvalifikationer, praktisk träning och relevant kompetens för de tjänster som erbjuds
- 4 Veta vilka procedurer, handlingar och processer de är kompetenta att tillhandahålla och vara tydliga med dessa gentemot klienter
- 5 Bibehålla och uppdatera sina professionella kunskaper, skickligheter och etiska medvetenhet för att bibehålla eller öka sin kompetens i kontakten med klienter, kollegor och hästar
- 6 Erbjuder tillräcklig introduktion (verksamhetsspecifika rutiner och policies), internutbildning, regelbundna team möten/arbetsplatsmöten samt kontinuerlig professionell utbildning som verksamhetsansvarig för anställda och/eller frivilliga/volontärer

1.3.5 Princip 5: Ansvar

Ansvar definieras som att ta ansvar för sina handlingar, beslut och konsekvenser av dessa (7). Detta inkluderar och innebär ansvar utöver att vara strikt laglydig.

HUI-ansvariga förbinder sig att:

- 1 Säkerställa att det finns skriftliga policies tillgängliga vid tillsyn/inspektion. Dessa skall göra tydligt hur HUI-ansvarig är ansvarig inför sina klienter, personer de arbetar tillsammans med, deras professionella organisationer och skall vara i överensstämmelse med lokala, nationella och internationella lagar och konventioner. Följande ämnesområden skall inkluderas:

- A Hälsa och Säkerhet – inklusive riskbedömning och procedurer vid nödsituationer
- B Skyddsåtgärder för barn/sårbara vuxna
- C Jämlikhet och Mångfald
- D Sekretess/integritetsskydd inklusive Dataskydd
- E Djurvålfärd
- F Miljöpåverkan/miljöpolicy
- G Klagomålshantering
- H Ensamarbete

2 Säkerställa att alla klienter, frivilliga, anställda och besökare känner till dessa policies samt informeras om alla uppdateringar eller ändringar som görs i dessa

3 Säkerställa försäkringsskydd för alla aktiviteter och för arbetsplatsen

4 Föra skriftliga närvarorapporter och journalanteckningar, utvärderingsrapporter, rapporter om olycksfall, incidentrapporter, och noteringar om avslutade insatser

5 Skapa förutsättningar på arbetsplatsen för att återkommande diskussioner om etiska principer förs. Därutöver skapa en återkommande feedback genom att policies och verksamhetens praxis regelbundet ses över och ifrågasätts.

2 HETI Etiska Riktlinjer för Hästvelfärd

2.1 Etiska Riktlinjer för HUI-ansvariga

Det är alla HUI-ansvarigas etiska ansvar att sörja för alla hästdjurs välfärd genom att säkerställa att:

2.1.1 Inga hästar skall utsättas för någon form av övergrepp/våld, neglekt, eller vanskötsel, varken fysiskt eller mentalt/emotionellt. Faktiskt eller potentiellt våld mot hästar är aldrig tillåtet, hästarnas välfärd måste prioriteras av HUI-ansvarig.

2.1.2 Interaktionen mellan hästar och klienter måste övervakas ordentligt och strukturerat för hästars och klienters säkerhet.

2.1.3 Det är HUI-ansvariges etiska ansvar att säkerställa att alla som interagerar med häst(ar) under ansvariges överinseende är försedda med praktisk kunskap och kompetenser att tillämpa dessa på sätt som främjar hästarnas välfärd.

2.2 De fem domänerna/Välfärdsparadigmet

HETI Etiska Riktlinjer för Häst välfärd är influerade av nationella och lokala lagar, seder, kulturer och styrande omgivningsfaktorer. I tillägg förespråkar HETI de Fem Domänerna/ Välfärds målen (8) (Mellor 2016). Dessa domäner rör både positiva och negativa erfarenheter och tillstånd hos djur, i detta fall hästar.

De Uppdaterade Fem Domänerna och Justerade Djur Välfärds Mål (9)

Domäner (10)	Välfärds mål (11)
1 Nutrition: skapa tillgång till friskt vatten och föda för att bibehålla god hälsa och kondition	Minimera: törst och hunger och tillgodose att ätandet blir en positiv upplevelse
2 God Miljö: tillhandahålla skydd/skugga eller passande installning, bra luftkvalitet och bekväma viloplatser	Minimera: obehag och utsatthet och tillgodose temperaturmässig, fysisk och annan bekvämlighet
3 God Hälsa: Förebygga eller snabbt diagnostisera och behandla sjukdom och skada, träna upp muskelstyrka, hållning och hjärt-lungfunktion	Minimera: Andfåddhet, yrsel, smärta, och andra obehagliga upplevelser och bygga upp välmående i form av kraft, vitalitet, styrka och välkoordinerad fysisk aktivitet
4 Lämpligt beteende: Skapa tillräckligt utrymme, rena utrymmen, sällskap och lämpligt varierade betingelser	Minimera: hot och obehagliga begränsningar och främja engagemang i belönande aktiviteter Minimera: stressande interaktioner
5 Positiva mentala upplevelser: Skapa säkra vänskaps förhållanden med artfränder och artspecifika möjligheter till nöjsamma erfarenheter	Främja: olika former av bekvämlighet, nöje, intresse, självförtroende och en känsla av kontroll Främja: effektiva och humana metoder för att träna hästar baserade på kunskap om hästens beteende och kognition

2.3 Etisk försäkran

Det är alla HETI medlemmars etiska ansvar att tillämpa riktlinjerna i detta dokument, att säkerställa välfärden för alla människor och hästar i vår sektor.

“This is a translated document of HETI Ethical Guidelines. This document has been translated by Margareta Håkanson /OHI . To view the original document in English go to <https://hetifederation.org/resources/ethical-guidelines/> or contact office@hetifederation.org. No liability or responsibility is assumed by The Federation of Horses in Education and Therapy International AISBL for the accuracy of this translation.

Appendix och Referenser samt förtydliganden

Appendix 1: De Fem Friheterna för djur (12)

De fem friheterna är internationellt accepterade omhändertagandestandarder för djur som ansluter sig till alla levande varelsers rätt till humant bemötande och omhändertagande. Dessa riktlinjer utvecklades av Britains farm Animal Welfare Council 1965 och antogs av "Association of Shelter Veterinarians" för omhändertagna sällskapsdjur.

De fem friheterna säkerställer att vi tillgodoser psykiska och fysiska behov hos djur i vårt beskydd.

1 Frihet från hunger och törst genom tillgång till färskt vatten och en diet som upprätthåller fullständig hälsa och kraft. Detta måste vara specifikt anpassat för djuret. Tex behöver valpar, vuxna hundar, dräktiga katter och äldre katter olika typer av mat och med olika tidsintervall.

2 Frihet från obehag genom att ordna med en lämplig miljö som inkluderar skydd och en komfortabel viloplats. Det betyder att erbjuda mjuk bädd, och ett utrymme med lämplig temperatur, ljudnivå och tillgång till dagsljus. Om djur är utomhus måste de ha tillgång till skydd från väder och vind samt tillgång till mat och vattenämbar som inte kan vältas och där vattnet hindras att frysa.

3 Frihet från smärta, skada och sjukdom genom förhindrande av detta eller snabb diagnos och behandling. Detta inkluderar att djur skall vaccineras, övervakning av djurens fysiska hälsa, behandling av skador och relevant medicinering

4 Frihet att utföra naturligt beteende genom att tillgodose djurets behov av, tillräckligt utrymme, rätt resurser och sällskap av djurets eget slag. Djur behöver ha möjlighet att ha kontakt med eller undvika kontakt med djur av sin egen art. De måste ha möjlighet att sträcka ut varje kroppsdel, från nos till svans, och springa, hoppa och leka. Detta är särskilt viktigt om djuren hålls i individuella inhägnader/bås.

5 Frihet från rädsla och oro genom att säkra förutsättningar och behandlingar som undviker mentalt lidande. Ett djurs psykiska hälsa är lika viktigt som den fysiska hälsan – eftersom psykisk stress snabbt kan övergå till fysisk ohälsa. Förebyggande åtgärder kan vara att undvika överbefolkning i begränsade utrymmen, tillhandahålla berikad miljö och trygga gömslen.

Att tillämpa de Fem Friheterna understöder hälsa och välfärd för djuren vi ansvarar för och ger djuransvariga bästa möjliga insyn i deras individuella beteenden och personligheter.

Referenser och förtydliganden

[1] HETI (2014) Articles of Association of The Federation of Horses in Education

and Therapy International AISBL, September 2014.

[2] CBEIP <https://www.cbeip.org/code-of-ethics>(accessed 10th August 2019).

[3] Informerat samtycke innebär att klienten/patienten informerats om vårdens innehåll, alternativ och ges rätt att när som helst avbryta insatsen. Informerat samtycke skall dokumenteras. Om en patient avstår från viss vård eller behandling, ska hen få information om vilka konsekvenser det kan få.

<https://www.vardforbundet.se/rad-och-stod/regelverket-i-varden/patientlagen/> nedladdad 20201213

[4] Dubbla roller, relationer definieras som sådana om en a) ”professionell har en ytterligare roll som vän, anställd, lärare, affärs förbindelse, familjemedlem eller sexuell partner.” Professional Boundaries Guided by Respect Amy Haddad PhD, RN, Ruth Purtilo PhD,

FAPTA, in Health Professional and Patient Interaction (Ninth Edition), 2019

[5] <https://www.ifsw.org/global-social-work-statement-of-ethical-principles/>

[6] <http://www.businessdictionary.com/definition/competence.html>

[7] <https://www.who.int/about/ethics/ethical-principles>

[8] Enligt Mellor (2016) Domäner, till skillnad mot de Fem Friheterna, har sannolikt haft en högre grad av positiv inverkan på välfärden genom att tillhandahålla praktiska råd för att minimera negativa erfarenheter och tillstånd; dessutom (för det andra) kan flertalet av de negativa erfarenheterna som hänvisas till i de Fem Friheterna endast minimeras, inte elimineras, därför att när de interna eller externa förhållanden som äventyrar dessa blir livshotande är de nödvändiga för att motivera djur till väldigt specifika beteenden kopplade till djurets överlevnad; och för det tredje att det tidigare målet för att värna djurvälstånd, som var att minimera negativa erfarenheter eller tillstånd nu måste breddas till att även inkludera identifiering och främjande av positiva erfarenheter och tillstånd.; Mellor DJ. (2016).

2020 Horses in Education and Therapy International A.I.S.B.L.

[9] Moving beyond the “Five Freedoms” by Updating the “Five Provisions” and Introducing Aligned “Animal Welfare Aims”, David J Mellor, Animals, 2016

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5082305/>

[10] Namnen på “the Five Provisions(1)” överensstämmer med “the Five Domains Model(2)” för värdering av djurvälstånd, och namnen på nummer 1–4 är i överensstämmelse med principerna för European Welfare Quality (WQ®); Five freedoms for animals (1965 Report of the Technical Committee to Enquire into the Welfare of Animals kept under Intensive Livestock Husbandry Systems, the Brambell Report,) (Annex 1p.) Discussion paper “Guide to good animal welfare practice for the keeping, care, training and use of horses (2016) Discussion paper - European Commission

[11] Notera att de första fyra djurvälståndsmålen syftar till både att minimera negativa erfarenheter och situationer samt att stödja positiva sådana, och att det femte målet helt syftar till att främja positiva erfarenheter. Detta är i överensstämmelse med de nu accepterade målen att rikta större uppmärksamhet mot hur positiv välfärd kan främjas.; ”Guide to good animal welfare practices for the keeping, care, training (2016, p.9) WSAVA Animal Welfare Guideline (2018)

[12] HETI Ethics Arbetsgruppens tillägg till Mellor's (2016) mål

[13] Arbetsgruppens tillägg

[14] <https://www.animalhumanesociety.org/health/five-freedoms-animals>

2020 Horses